NĂM THỨ MƯỜI — SỐ THỨ 1078 — MỖI SỐ : 0$03 — NGÀY THỨ NĂM 19 OCTOBRE 1922

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

Mỗi năm	6$00	6$90	6$30	6$30	6$60	9$00
Các làng và Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Sáu tháng	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	4.50
Ba tháng	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	2.25
Một tháng	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	0.75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LUÂN

Adresse télégraphique : TRUNG BẮC TÂN-VĂN HANOI
Téléphone n° 180

ANNONCES
Décomptées à raison de 8 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 m 065 de large.
Une seule insertion ... 0 $ 30 ...
Par contrat annuel ...
Par centimètre et par insertion ... 0 $ 18 le centimètre
Réclame dans la 1re page ... 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales 1 $ 50 le cm
On traite à forfait pour les contrats importants.

Các làng có cơ làm giàu được không ?

(Tiếp theo)

Mà họ buôn bán được đến giàu có, là tất họ đã được dự tập ít nhiều đức tính thế nào mới nên. Họ cũng biết đi lại xuôi ngược, tìm cho đến kẻ bán, người mua, chớ họ không chịu co ro một chỗ buôn đầu chợ bán cuối chợ. Họ cũng biết đắp đổi gây dựng cho có trăm, nghìn bạc vốn, chớ họ không chịu lúi xùi tiền đen, tiền đồng, buôn thúng bán mẹt. Họ cũng biết quây quần đùm bọc lấy nhau, tuy không rõ là công-ty, thương-hội, nhưng cũng lập phường, lập bọn để giữ gìn lẫn cho nhau. Họ cũng biết chịu khó theo đuổi, lúc mới khởi đầu, nếu không bán kẹo, bán lạc, bán vàng hương, *ngầu-phở*, thì họ cũng cứ noi lên dần, trước còn một súc sợi, sau hai ba súc, sau mười súc, gặp dịp ưa may, bao lâu mà lên tới một vài bì. Họ cũng có chí làm giàu, ăn tiêu cần kiệm, không bao vừa thấy kiếm ra lời đã vội vàng lên xe xuống ngựa, chơi bời thỏa thích, đợi đến khi núng níu sắp vỡ mới lại bối hối quay về mặt tần tảo...

Xem như thế, thì người nước Nam ta, nhất là đàn bà — xưa nay không phải là không biết buôn. Mà cái khóe buôn, so bì cho kỹ, ắt có hơn một điểm tưởng tự với cái khóe buôn của người Trung hoa là những tay buôn giỏi có tiếng nhất trên hoàn cầu. Một điểm nên nhận hơn cả, là người Trung-hoa buôn bán thực không có gì gọi là đặc-sản chính nước họ, hay người họ sinh xuất, chế tạo ra. Trừ một ít đồ thêu, đồ sứ mỗi ngày một suy xuyển pha thêm kiểu ngoại quốc, trừ những hương, pháo, giấy tàu, bút lông, các vị thuốc-bắc, chè tàu,... phần vì thuế nhập cảng nặng, giá mỗi ngày một cao, phần vì nhân dân đua đã thói đời tối tân, dùng mỗi ngày một ít, thì ta tưởng người Trung-hoa không bán cái gì cho ta gọi là yếu khẩn lắm, vạn nhất thiếu đi là không sao chịu được. Thử nhìn lại ta xem. Chẳng qua họ chỉ bán hàng Âu, hàng Mỹ, hàng Nhật, hàng chính của ta cho ta mà thôi. Chẳng qua họ chỉ đứng làm môi-giới cho bên làm ra hàng và bên cần đến hàng rồi ở giữa thu hưởng lời lãi mà thôi...

Nếu chỉ có làm hàng xách mà gọi là buôn, buôn đến làm giàu được, thì ta thiết tưởng người nước Nam mình có thể học đòi buôn bán cũng không kém gì người Trung-hoa. Chỉ hiềm rằng, người Nam buôn giỏi được như những người buôn tại các chợ vừa kể trên hiện còn chưa có mấy, so với người không biết buôn khác nào như thể muối bỏ bể vậy. Chớ người Trung-hoa, nghĩa là người hai tỉnh Trung-hoa, Quảng-đông và Phúc-kiến họ kéo nhau đi buôn giải rác khắp mặt địa-cầu, nói kể từng hàng nghìn, hàng vạn không lấy gì làm ngoa. Nên họ đã đến đâu buôn bán là như họ đã chăng sẵn một cái lưới rất mau mắt, đồng tiền không còn lọt khỏi đi đàng nào nữa...

Tóm lại bài này, ký-giả chỉ trông mong một điều, là mong sao người nước ta cũng chịu học buôn, làm nghề đi buôn mỗi ngày một gia tăng nữa lên. Không! ta đã nói nhiều lần, ở đời chen bon từng tí bây giờ, cái nghề buôn không phải là khinh thường, không phải là phó thác trong tay người đàn bà hay kẻ ngu dân mà được. Cái đời bây giờ là cái đời phải biết buôn bán mới giữ được còn tiền, mới có cơ làm nên giàu có. « *Phi thương bất phú* » câu ấy xưa đã thành một chân-lý, bây giờ chân lý lại càng rõ rệt hơn và nên đem ứng dụng lắm. Vài mươi năm trở về trước ta còn có thể nói được rằng: « Người đàn ông nước Nam muôn tiền thân, chỉ có một cái vốn chữ là đủ. Vốn chữ nhiều, thì không hỏng, ấy là sau chắc được hưởng thụ biết bao nhiêu lời-lãi » Hiện nay ta nói thế may còn phần đúng. Nhưng cuộc đời tiến hóa mãi, chẳy ra là ba mươi năm nữa, ta không còn cả quyết nói được thế nữa. Bây giờ con cháu ta ý hẳn bảo nhau rằng: « Cái vốn chữ bây giờ cũng chưa đủ làm gì. Anh em ta phải bảo nhau đem cái vốn chữ ấy ra mà gây lấy một cái vốn nghề hay một cái vốn buôn mới có cơ sống trọn ở đời và chọi với đời được ». Ấy, con đường trước mắt nó vạch rành như thế, ta cũng nên sớm liệu mà phòng trước kẻo chậm. Làng nào ruộng nương nhiều, ta nên gắng công mà cày cấy; tháng ba ngày tám thư nhàn lắm ta thử tìm xem có việc khác làm thêm như thêm một cái dây nữa vào cung vậy. Làng nào có nghề riêng, ta cố chịu khó làm cho mỗi ngày một tinh xảo hơn, nhưng trước hết ta phải tìm xem đồ vật ta chế ra hiện đang tiêu-thụ ở đâu và có cách gì làm cho tiêu được nhiều hơn nữa. — Còn làng nào ruộng nương ít, sống nghề không, ta chẳng kíp xoay-xở tìm cách mà đi buôn thì ta còn đợi gì? Đừng bảo không tiền vốn, vì không biết thế nào mới gọi là vốn; một hai vạn, năm bảy nghìn còn là ít, mà có khi lúc khởi đầu chỉ năm, mười đồng, rồi mà nảy nở ra hàng trăm, hàng nghìn cũng có khi. Đừng bảo thiên-hạ buôn bán khôn khéo đã lắm, không còn dành đâu đến phần mình nữa. Thiên-hạ buôn bán cũng đã nhiều thực, nhưng tuy thế nào, người buôn bán nước Nam nhà xem trong thương-trường, tự dưới vùng xuôi lên đường mạn ngược vẫn còn vắng vẻ buôn tênh, bao nhiêu mối lợi vẫn còn vào tay các Chú cả. Nên bây giờ ai bắt đầu đi buôn, dù cho vụng về nhỏ mọn thế nào, ta cũng lấy làm vui mừng. Ta mừng được cái « *tập đữ tinh thành* » nếu ta cứ tập học buôn mãi, mà rồi may cũng gây dựng được bao nhiêu nhà buôn giỏi làm vẻ vang cho thương-giới Việt-Nam nhà.

N. Ô. N.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris ngày 17 Octobre 1922

Tại hội-đồng Bồi thường

Nước Đức đã nộp lại hội-đồng Bồi-thường các trái đơn giá là 45 415.155 *marks or* hạn đến ngày 15 Avril 1923 phải nộp tại Bruxelles.

Việc Đông Âu

Đồng-minh đã bắt đầu đem quân đến đóng ở đất Trace.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 18 Octobre 1922

Việc nông-phố ở Đại-pháp

Mới có chỉ-dụ đặt ở mỗi quận một hội-đồng gọi là hội-đồng Retour à la terre để giúp đỡ những nhà làm ruộng muốn tìm ruộng nương, hay là các công việc làm.

Một cuộc hội-nghị về hỏa xa

Cuộc hội nghị thương trực liệt-quốc về các đường hỏa xa đã khai nghị chiều hôm thứ ba ở Paris. Cuộc hội nghị ấy nguyên các nước định đặt ra trong khi hội nghị ở Gênes, và cái mục-đích là để cải lương việc vận tải ở Âu-châu.

Nước Pháp và nước Lỗ mã-ni

Quan Thống-chế Foch và phái bộ Đại-pháp đến dự lễ đăng cực quốc-vương nước Lỗ, hoàng-tộc rất là hoan nghênh và tiếp đãi một cách ân cần. Quốc-vương nước Lỗ ra đón quan Thống-chế Foch ở nhà ga Sinaia có nói: « Quả nhân xin kính chào nhà chiến thắng ở khắp các mặt trận ». Quốc-vương có đến thăm quan Thống-chế và ban cho ngài đệ nhất đẳng bội-tinh Carol 1er

Buổi sáng hôm làm lễ đăng-cực, trong khi điểm-binh, các quan chức và nhân dân đều hoan-hô quan Thống chế và các tướng-tá. Khi vào thành Bucarest, tướng-quân Berthelot nguyên trong buổi chiến tranh quản-đốc phái bộ binh-vụ Đại-pháp ở Lỗ-mã-ni cũng được hoan-nghênh như trong khi phái bộ Đồng-minh vào thành Bucarest lúc quân Đức bị thua năm 1918. Quan Thống-chế Foch sẽ khởi-hành ở Bucarest chiều hôm thứ tư. Trước khi trở về, quan Thống-chế sẽ đến dự lễ khánh thành kỷ niệm đài các tướng-sĩ Đại-pháp trận vong ở Lỗ-mã-ni.

Nhân dịp lễ đăng-cực Quốc-vương nước Lỗ chánh-phủ Đại-pháp có đặt hình ảnh của quốc-vương Ferdinand và hoàng-hậu Marie ở dưới khải hoàn môn.

Việc nước Hoa-kỳ

Các báo quán có đăng mọi bức thư của quan Thống-lĩnh Harding. Trong bức thư ấy quan Thống-lĩnh có nói: Việc nói rằng nước Hoa-kỳ không muốn dự đến mọi việc của thế-giới là một việc lầm không đúng.

M Hoover, thượng-thư bộ Thương-mại có nói: Nếu nay bãi các trái khoản về việc chiến-tranh thì thật là thay đổi cả luật-pháp của liệt-quốc.

Chánh-phủ nước Anh vẫn lòng giúp nước Hoa-kỳ trong việc cấm buôn các rượu lậu, song nước Anh không ưng việc khám các tàu như lời chánh-phủ Hoa-kỳ bàn.

Tòa Phá án không ưng phá cái án của các tòa sơ-thẩm định rằng các chủ tàu được phép không phải khai những hàng-hóa của Hoa-kỳ cấm buôn bán mà các chủ ấy có chở trong tàu.

Phi-hành gia Manghan bay trong một giờ đồ đồng được 330 kilomètres 484 m.

Việc Đông-âu

Sáng hôm thứ hai sau, phái-bộ Đồng-minh sẽ khởi-hành đi Tcherlous, Kirkilisse Andrinople, Anzeun keupru Kochan và Rodasto

Quân lính Hy-lạp ở Thrace rất là hỗn độn, mà nhân-dân thì sợ hãi, nên đường sá và các ga người đi kẻ lại rất là náo nhiệt, làng này bị cướp, làng kia bị cháy, nên chi quân lính Đồng-minh cần phải đến đóng ngay ở đấy.

Các báo quán nước Anh có nói rằng chánh-phủ nước Anh nên đặt ngay lập tức một hội-đồng các nhà chuyên-môn để soạn các điều khoản bản hòa-nghị mới với nước Thổ-nhĩ-kỳ.

Thị giá quốc-trái: 3 %. 59.10. — 4 %. 1917, 62.75. — 5 %. 1915 1916. 76 85. — 5 % 1920 87 90. — 6 % 1920 90. 95.

Cái nạn để của cho con

(Tiếp theo)

Những bọn thiếu niên có của ở ta lại thường cũng ham chuộng hư-danh, học hành đã chẳng tấn-tới, cái danh thật không đến lần, bất nhược đem tiền mua lấy cái danh-giả, nhà quê thì thầy hương mua, bác lý cựu, thành-bị thì cậu cửu cả, ông hàn hai. Mà gần đây lại có kẻ chịu mất tiền nghìn để mua lấy cái danh-giả ông quản-lý-cục kia, ông quản-lý-cục nọ, tổng-chi là cái hư-danh cả. Đã có cái tiếng gọi ấy, thì phải giao thiệp thế nào cho lịch-duyệt, thù-tiếp thế nào cho đường hoàng, nay họp hội, mai tiệc trà, nay đi ấn thuốc, mai chầu hát, cái thuốc độc phồn-hoa khó gì nuốt chẳng trôi vào những kẻ thiếu niên đắc chí lỡ rồi ra chẳng khỏi đưa cổ vào tròng. Ấy thế mà điều đó lại chính là cái hi-vọng phần nhiều của người để của cho con đó. Cứ nghĩ rằng chẳng gì cũng có tiếng gọi, khỏi phải hòn đất hó đòn như ai, nào biết đâu đồng tiền nó cũng như giây ở đẹo: kéo dùng thì được việc, không khéo dùng thì chết người, cái danh vô-thực là cái danh bất-tường, vốn không đáng trọng khinh gì với xã-hội. Độc ác thay đồng tiền! nó đã là chủ-nhân-ông mà nó sai khiến kẻ nghèo nàn rát mặt phong-trần, chồn chân đá sỏi, nó lại là cái ác quỉ dạo dẫn kẻ bỡ ngỡ làm trò con rối, ấn bả phù hoa! cái hại hiếu danh của bọn thiếu-niên, há lại chẳng phải tự cha mẹ để sẵn tiền cho nó mua lấy bốn chữ « công thành danh toại » giả?

Đoái lại con nhà nghèo nào có những cái hại ấy đâu? con nhà nghèo mà đã được đi học thì tần tiện chuyên cần, đến khi làm công việc thì chịu thương chịu khó, biết quí tiếc cái thì giờ, biết lo toan đến thân thế, biết nghĩ đến cái khó, biết xót đến đồng tiền mồ hôi nước mắt của cha mẹ, mà không dám dùng càn, biết giữ được cái bản-tướng chất-phác, biết quí đến cái thân mình là của một nhà một nước, nối giỏi lấy người trước, tiêu biểu cho đàn sau, đồng tiền đến tay không dám bỏ phí vào nơi vô ích, thật đồng tiền của kẻ nghèo khó không có là đồng tiền dại bao giờ! Những điều đó tuy bởi vì họ khổ sở đã nhiều, gian nan đã lắm, cái hoạn nạn thường hay gây ra người thành-đạt, lẽ đó cũng có một phần. Song cũng vì họ không có sẵn rộng đồng tiền, cho nên họ mới được thành công như thế. Hoang ăn rộng tiêu, mua danh chuốc tiếng, lười biếng không nhọc xác, những cái hư đó không khi nào là cái hư cho kẻ tố-bần-tiện bao giờ, vì thế mà họ cũng phải chăm đến nghề nghiệp để sinh-nhai, sửa sang đức tính để giữ tiếng, họ không khi nào chịu bỏ phí cái óc khôn trời cho, cùng cái tính tốt thiên phú, cho nên mới có ngày khá. Cái ngày khá ấy lại là cái nghĩa-vụ của họ đã cáo-thành được đôi chút, chứ không phải là lúc đua ăn mặc chuộng phù-hoa. Xem đó thì có phải hơn gấp mấy những cậu công tử bột, thượng-lưu vô không? thật cách nhau một trời một vực. Thế mới đáng là người trong xã hội, thế mới đáng là con mẹ con cha. So sánh cho tường, thì cái nạn để của cho con đã rõ rành rành, không ai còn ngờ vực nữa.

Thế mà ở ta những người có chức-trách làm cha mẹ chỉ chuyên chú vào để của cho con, một vài chục mẫu ruộng tốt, năm ba chiếc nhà ngói, vài bốn cái cửa hàng cho thuê, càng ra nữa là lấy cho con cô vợ nhà giàu, để nhờ lưng vốn, cái cách tha vén cho con thật đã phí-hết tâm-lực mà chung qui vẫn là công lấp bể, thật đáng thương mà đáng giễu thay. Ta dẫu quả quyết mà nói rằng: họp hết cả các mỏ sắt ở Nam-kỳ cũng không đủ đúc hai chữ « Lầm to » của người để của cho con ở nước ta ngày nay vậy.

Tuy-nhiên, ta lập-luận vẫn không dám quá-cao, mà cũng không nên quá-khắc, cốt phải sao cho người theo được thì hơn, chớ cao quá khắc quá ra thì chẳng kẻo lại nói không vô-ích. Vậy phải xét cho kỹ, tự hỏi lại một câu rằng: Không để của cho con thì để của cho ai? đem đặt phần thưởng cho học-thuật chăng? đem đưa khuyến lệ cho các nhà kỹ nghệ chăng? đem bỏ lọ chôn đi để ai có phúc có phần thì được chăng? đem quyên vào phúc-đường để ý-hộ cho kẻ bồ-côi người nghèo khó chăng? hay là cầu phúc ở trong minh-minh, mà làm cầu xây quán tô tượng đúc chuông chăng? Trong những điều đó có cái hợp lẽ, cũng có cái hư huyền, nhưng tổng-chi những người có của ở ta, không khi nào lại hy-sinh tất cả gia-tài vào trong những việc đó. Vậy thì làm thế nào? Tất ai cũng lại phải để của cho con, song để của cho con thì tất phải ngăn ngừa cái hại.

Lửa vốn có ích, ta không cẩn thận đến nỗi cháy nhà, cơm vốn là ngon, ta không khéo ăn, đến nỗi chết nghẹn; để của cho con vốn là phải, ta không khéo để thành ra gây nên cái nạn tày trời, cái nạn mất giá hại mình, điên đứng phong trần của các ông bợm của. Song ta há lại thấy cháy thấy nghẹn mà bảo người đừng ăn cơm đừng đốt lửa, thấy cái hại để của cho con quá dễ, mà bảo các người làm cha mẹ đừng để của cho con sao? Ta dẫn thiên-bác đến đâu cũng không đến nỗi thế. Ta chỉ xin các người làm cha mẹ biết rằng: Để của cho con, con chưa chắc đã biết dùng, không bằng dạy cho con biết nghề nghiệp; để của cho con, con chưa chắc đã biết giữ, không bằng rèn cho con có tài năng; để của cho con, con chưa chắc đã khỏi hư, không bằng rèn cho con lấy học-hành tri-thức. Con đã có nghề-nghiệp, tài-năng, học-hành, tri thức, thì dẫu không có của cũng tự lập được, huống chi lại có của nữa thì như sông thêm nước, như gấm thêm hoa hay lắm hay lắm. Được như thế thì không đến nỗi là đem tiền mà nuôi lỗi, đem tiền mà làm hại cho con, mà chính được như thế mới nên để của cho con vậy. Nói rút lại muốn để của cho con, phải giữ cho con không đến nỗi bị tiền nó sai khiến, bị tiền nó nô-lệ, nghĩa là cho con đủ tư-cách mà làm chủ-nhân ông đồng-tiền, cái tư-cách ấy thế nào, ký giả hãy xin khất độc-giả đến kỳ sau sẽ nói cho tường.

B. M.

VĂN UYỂN

Vịnh con cóc

Quả đất sinh ra được cậu giời.
Cậu giời còn sợ cóc chi ai!
Chị Hằng dắt cụ lên cung quế.
Chức-nữ dâng cho mảnh áo sồi.
Thiên-hạ chưa mưa còn tắc lưỡi.
Thế linh đầu bạc dám bối vôi.
Gớm cho con Tạo xoay là thế.
Mà cậu gan to vẫn cứ ngồi.

Nguyễn-văn-Bích
Học-sinh trường Lạc-Tai.

HÁT NÓI

Tự thán

Mẩu

Mấy hàng vừa nhạt màu xanh,
Trông với non nước sót tình cố-hương
Bơ vơ lữ-thứ bên đường.
Giọt sương gieo nặng lạnh lùng giời đông.

Nói

Lối xưa cảnh cũ,
Hỏi thăm người tựa cửa đâu xa,
Buồn bã thay hoa rụng nguyệt tà.
Đường lần hợp giăng mờ trông khuất mặt.
Sầu răng rặc vì ai cách mặt,
Dạ đìu hiu khe khắt cảnh cô-thôn.
Ấy kia ai sa bước nhỡ chân,
Thân đọa lạc phong trần cai mãi mãi.
Mùi tân-khổ này đà từng trải,
Tấm lòng này riêng giải với non sông
Giời đông gió tuôi lạnh lùng,
Mặc ai kim-mã ngọc-đường bấy lâu.
Buồn này quét sạch bể dâu....

Liễu-dương-tử, Đặng-trần-Phất

Dư luận Nam-kỳ

Tiếng chào

Nước nào bề có biết lễ nghi phép tắc thì có biết chào hỏi. Nên chi phép chào-hỏi là vị đang đầu trong sự lễ nghi. Trẻ mới bước chân đến trường thì đã nghe thầy dạy về lễ nghi phép tắc; nào đi thưa về trình, gặp kẻ trưởng-thượng chắp tay chào xá, dạy lễ nghi rồi mới dạy văn-chương sau. Ấy là: *trước học lễ, sau học văn* đó vậy. Nước nào cũng có sự lễ nghi chào hỏi nhưng tùy theo sự phong-tục trong xứ, lại tùy theo thời tấn cựu.

Như người Turcs chào thì nghiêng mình xuống, tay để trong lòng, trên môi, và trên trán. Thế là chỉ nghĩa: *tôi tỏ ý kính mến ông trong lòng, ngoài miệng, và trong trí tưởng của tôi* (Je vous suis dévoué de coeur de bouche et de pensée).

Nước Pháp, trước mấy trăm năm đã qua, người Pháp chào nghiêng mình sát xuống đất, lần lần lại cải-lương, chỉ đầu xuống mà thôi, bây giờ đây, cách chào của người coi về phong-nhã lắm, là nghiêng đầu và nửa thân mình, một cách dịu-dàng và chậm rãi.

Bên Tàu cách chào hỏi chưa thấy cải-lương, là người này gặp người kia không cần dỡ nón, cúi đầu, chỉ có cái miệng kêu tên mình chào thì đủ.....

Tục nhà Nam, thuở trước, cách chào hỏi rất nghiêm trang lắm, kẻ nhỏ gặp người lớn liền lột khăn dỡ nón, cúi đầu chắp tay xá xá. Bây giờ cũng còn tục chào hỏi ấy trong chốn thôn-quê, chớ nơi Thành-thị thì đà bỏ tuyệt! Vì nơi Thành-thị phần nhiều có học cách chào theo người Langsa, hoặc dỡ nón, hoặc bắt tay, chớ không cần chắp tay cúi đầu xá xá. Thật học đòi theo cách chào của người Lang-sa rất lịch, mà bởi thấy, học dỡ nón, học bắt tay theo người, nhưng — nói phẩn đông — chẳng biết giữ lễ nghi theo người cho trang phép!

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chụ - Nhờ Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Bi-nhân xin mấy đồng ký, hãy sửa cách tệ hèn, là muốn chào ai, chỉ có đỡ nón hi-hi (*Ai lại tốc mới rồ !*) người lại vịnh người cho có chừng (*sợ mỗi tay ?*) kẻ khác gật đầu có lễ!

Thấy người ăn mặc theo thời mà cách chào hỏi vô phép như thế, bi-nhân xin lược dịch một khoản « Đại-pháp lễ-nghi » cho những người chưa biết, làm theo cho trúng phép.

« Cách đỡ nón là cách của người trong nước Pháp đã bày ra theo phép chào hỏi. Nhưng — theo phép — khi đỡ nón nhẹ nhẹ khỏi đầu rồi hạ xuống tới bụng, hoặc hạ xuống thấp nữa, tây theo chào người trưởng-thượng hay kẻ ngang mình, mà phải có ý nâng là khi cầm nón hạ xuống thì chẳng hề lật ngửa lòng nón ra ngoài. Bà Baronne S'affe nói : « Chào ai bằng tay trái thì là trái phép và rất dị kỳ! Nhưng cũng có chỗ chế-chẩm cho những người chào tay trái phạm dịp buộc phải chào đó thôi ». Lấy làm khổn cho những người vô phép, còn cầm ba-ton hay là điếu thuốc trên tay chào đó vậy.

Người biết phép thì cầm ba-ton cùng điếu thuốc bên tay trái, còn tay mặt để chào người, mới phải phép!

Đang khi chào hỏi, người biết phép, đứng vững vàng tề chỉnh, và phải tỏ dấu kính phục kẻ trưởng thượng, tỉ ý thân-mật cùng người bạn, hay kẻ ngang mình, hoặc nhỏ hơn.

Nếu nào mình gặp người đáng kính, trọng mình phải đỡ nón trước chừng còn bốn năm bước trước, khi cùng nhau bắt tay, mình phải cầm nón nơi tay đến khi người ấy đi qua, mình sẽ đội lên như cũ.

Nếu người trưởng-thượng mình chào đó, ra dáng muốn đứng chân lại, mình mau đến người, cũng cầm nón trên tay) để đứng trần chừng nào người ấy bảo : « Chú hãy đội nón lên » chẳng ấy. mình sẽ đội. Khi cầm nón thì phải cầm tay mặt, xuội xuống úp nón vào trong mình, tay trái cũng xuội ngay. hay là đặt trên ngực. Dầu mình lớn hơn hay nhỏ hơn người nào, khi gặp mình phải mau đỡ nón chào trước thế là rồi ; cho đứng đợi người chào trước, mình sẽ chào sau, e cho người gọi mình thái tỉ ẩm.

Nơi ngoài đường, người trưởng thượng chào hỏi sợ mình mạnh giỏi rồi tự-giả ; mới mình nhỏ không phép hỏi người điều chi cần rằng mình muốn viện việc chi hỏi người trong giây phút. Lão đi đạo chơi theo lệ cũng người bạn mình, gặp anh em bạn của mình, bạn mình chào thì mình cũng phải chào người ấy luôn, dầu cho người bạn của bạn mình, chưa biết mình lần nào hết.

Người nào chào mình, hoặc người lớn hơn mình, hoặc nhỏ hơn mình, hai đàng là một, đều khi kẻ nghịch mình mà họ gặp mình đỡ nón chào mình, thì mình phải mau chào trả lại ; cho đừng làm theo thói chào cách thái-thậm, hay không thèm chào trả lại, ỷ mình lớn quyền, trưởng mình rằng hơn mà gai-gắt đâu, thỏ ấy rất nên vô-lễ. (*Hãy người có thái lắng ngày sau có gặp cái mặt thái thậm của họ nữa, có nên ngó đến họ nữa chăng ???*) Tục ngữ Lang-sa có câu : « Mieux vaut être prod que de salute que d'en être avare ». Tiếng chào cao hơn cỗ, mình xa xi với đời cho lắm, hơn là tiện lần. Còn tục-ngữ Annam lại hay nói : « Nặng chào nặng quen ». Như thỏ nọ, có một kỳ quan sooti, ở Virginie đang nói chuyện với một người đại-thương nơi giữa lộ, bỗng có một ông Mọi đi ngang qua thấy, bèn lật đật chắp tay chào Ngài. Ngài liền đáp lễ một cách rất khiêm-cung; song ông chẳng vui lòng. Người đại-thương thấy vậy mới hỏi : « Bẩm Ngài, Ngài là một vị thượng-lưởng, cớ sao Ngài phải hạ mình mà đi chào trả với ợ tỉ thằng Mọi như vậy ?». Ngài liền đáp : « Thật, người Mọi mà nó biết lễ-nghi hơn tôi đó là.

Lấy đấy mà say người có phẩm-giá cao trọng chừng nào phải giữ gìn lễ nghi mà đối đãi với thiên hạ cho tiêm diễn với một tỉ nhỏ cũng một tay ba-lưu biết mình mà cung kính chào trả, mình cũng chẳng lên đối đời. Nếu mình cũng mình mình là lớn, chẳng sẽ gì một cái xã, một tiếng chào của kẻ nhỏ dưới tay, thì xét ra cho kỳ như lời tướng-quân nói kia bề lễ-nghĩa mình còn thua sút nó.

. . . . . .

(L. T. T. V.) B. T. A.

Đoản-thiên tiểu-thuyết

Truyện thằng Jacques và những quả đậu tiên

(*Tiếp theo*)

Một hôm, nắm đơm hòi đen mặt đi để thay đổi bình dụng cũ rồi lại đi tìm vị thần. Hắn trèo lên trên cây đậu tiên ấy lâu lâu đến khi mặt giới lận thì hắn đã tới nhà kẻ ấy. Cũng như là lần trước vợ vị thần ấy cũng đứng ở trước cửa. Thằng Ja ques đến gần, nói lễ phép và xin ngủ nhờ một đêm. Vì Hắn bởi mặt đen đi, nên người kia không nhận ra được, liền bảo hắn rằng « Khốn nạn! này con ơi! phụ-quân ta đây là một vị thần hung ác lắm, về các thứ ăn thịt người. Nếu con ở đây thì ta e tính mạng khó lòng mà bảo lồn được! Bây giờ phụ quân ta đi vắng, nếu tìm thấy con thì khốn, vì mầy thăng trước đây, cũng có một thằng bé trộc trốn con đến ăn cắp của ta mất một con gà tiên.

Thằng Jacques cố hèo vạn nài thì người đàn-bà kia cũng tử tiện. Liền dắt hắn vào trong bếp, cho ăn uống tử tế rồi giấu hắn vào cái tay xe.

Mới lát nữa, vị thần về Vừa vào vừa nói : « Ta ngửi thấy mùi thịt tươi ! »

Người vợ liền giả nhời rằng Ở! thôi hôm đâu qua rồi lại đem thịt tỉ thịt xuống mài nhà đấy chứ gì ! »

Vị thần thấy vợ nói thế thì lấy làm vui-sướng lắm, rồi bảo vợ đem com ra để ăn. Khi vợ đem com thì hắn làm làm lắm, trong thật là bung lợn quá.

Hắn ăn uống nhiều gớp mấy lần trước và thằng Jacques ở trong tay xe trông ra thấy hắn ăn những miếng thịt to bằng thăng bé lên chẳn ên mười thì sợ run cầm cập...

Khi hắn ăn no nê rồi thì gọi vợ và bảo rằng : « Có đem những cái nồi ra đây cho tôi không! »

Một lúc người vợ lệch sệch lôi ra hai cái nồi to trông ra rộng lắm.

Vị thần liền mở hai cái tải ấy ra. Thằng Jacques nhìn ra thì biết một cái tải thì đựng vàng và một cái đựng bạc.

Vị thần liền giở của ra đếm. Chán rồi ngủ quên đi mất và ngáy như là sóng bể lốc cơn đùng bão tải vậy.

Thằng Jacques liền đon đón bước ra, lấy hai cái bao ấy để lên vai rồi cứ thẳng. Khi hắn về đến nhà thì thấy vào lòng mẹ rồi hai mẹ con bồn bít nhau...

Khi hắn đi thì mẹ hắn lấy làm ấy nấy lo sợ lắm, vì biết rằng hắn đi lên trên chỗ vị thần ở.

Song hắn đưa những túi tiền ấy cho mẹ hắn để làm nhà lại và sắm sửa các đồ đạc mới.

Mẹ hắn lấy vậy làm vui sướng lắm. Song thằng Jacques nghĩ rằng : « Nếu mình không giết được kẻ thù thì quyết không sống ở trên đời. »

Một buổi sáng, hắn giấu mẹ hắn, đem bôi mặt trắng xóa bằng bột với sữa rồi lại đi đến nhà vị thần.

Cũng như mấy hận trước, kẻ khi hắn đến nhà vị thần là giới tối và vợ vị thần ấy cũng đứng trước cửa. Song muốn nói điều gì cho mụ tin thì rất khó vì đã hai lần : một lần bị mất gà một lần bị mất tải đựng tiền. Vả, lại vị thần ấy càng ngày càng hung tợn, nên vợ không dám trái ý một điều gì. Tuy vậy mà mụ cũng thuận cho thằng Jacques ngủ nhờ một đêm và giấu hắn vào trong một cái chõ to.

Khi vị thần về thì gã lên tiếng « Ta ngửi thấy mùi thịt tươi ». hỏi đi lọc lọc mọi nơi. Thằng Jacques nấp ở đấy run cầm cập tưởng hồn đã về chín suối, khi thấy tay vị thần ấy để lên trên cái nắp chõ. Song may làm sao, khi vị thần chọc mở cái nắp chõ ra thì vợ liền gọi bảo đi ăn cơm Vị thần ấy bèn ăn uống say rồi bảo vợ đi lấy cái đàn. Người vợ liền đi lấy cái đàn vàng rồi đem để lên trên bàn. Vị thần liền bảo :

— Gảy đi! Gảy đi!

Cái đàn tự nhiên kêu những khúc rất êm tai rất thú vị.

Thằng Jacques nghe thấy đàn kêu hay thì lấy làm khoan-khoái vô cùng. Hắn sẽ nói rằng : « Nếu ta đổi được gà tiên và tải tiền lấy cái đàn này thì còn gì sướng bằng! »

Vị thần kia nghe những tiếng đàn êm như ru ấy, rồi ngủ thiếp đi mất, và những tiếng ngáy làm lắp cả tiếng đàn đi.

Thằng Jacques liền khe khẽ bước ra rồi cầm lấy cái đàn ấy. Song cái đàn ấy là đàn tiên, nên khi thằng Jacques cầm đến cái đàn ấy thì tự nhiên nó kêu lên rằng : « Nào! nào!! ông ơi. » Vị thần liền ngồi nhổm dậy. Thằng Jacques liền đào ẩu, song vị thần cũng chạy đuổi theo.

Nhưng may thay, vị thần ấy uống nhiều rượu quá nên chạy cứ lỉ ngã luôn... Còn thằng Jacques ra cũng chạy thì thoát khỏi miệng hùm. Hắn liền vơ rông nhà cắm một cái búa rồi đến cây đậu tiên ấy đi. Cây đậu ấy gẫy kêu đánh ầm một cái thì cả vị thần nọ cũng chết bẹp dưới đất.

Có tiền liền lập điền. Hôn thằng Jacques và hòa với mẹ hắn rằng không bao giờ hai mẹ con xa cách nhau nữa.

Từ bấy giờ hai mẹ con được sung sướng đến già

Phong Văn. Ngọc Trung.

VIỆC HANOI

Tin tàu. — Tàu *Angers* tới Hải-phong buổi chiều ngày 19 Octobre 1922.

Hội-đồng thành-phố từ chức. — Trả lá Hội-đồng thành phố đã không còn, đủ các ông hội viên Nam không muốn từ mà thành ra cũng như là có từ, vì mỗi khi trong Hội-đồng có đến nửa số hội-viên từ chức thì Hội-đồng cũng phải tan cả.

Ngày trước mỗi khi Hội đồng từ chức như vậy tất phải có một lễ gì khiến cho Hội đồng với Chính-phủ hai bên không tương đắc nhau, chứ như lần này thì những lễ ấy không có, Hội-đồng cứ êm đềm mà từ chức là vì một lẽ khác, độc-giả đã biết là số hội-viên Pháp được 12 người, có chỉ-dụ rút xuống 8. Gần lúc ra ứng cử, tức các ông ấy đã có lời cam đoan với các nhà dự bảo rằng nếu được trúng cử thì đã thì nào cũng xin từ chực để ở lỗng bất phục cái chỉ dụ ấy giảm bớt quyền lợi chính-trị người Pháp mà tăng thêm quyền lợi chính trị người Nam ». Đó là câu trích ở trong tờ xin từ chức của Hộ-đồng như vậy.

Đối với phương-diện Annam thì điều ấy ta không bàn vội, nhưng đối với phương diện Pháp thì điều ấy lại đáng khen người Pháp là biết yên nhau, biết giữ lợi quyền cho nhau mà lại biết giữ lời nước hẹn với các nhà dự bảo nữa.

Hội-đồng ủy-viên. — Hội-đồng thành-phố đã tan thì ngày đêm quan Thống sứ đã bổ những ông sau này làm ủy viên của thành-phố, còn đợi quan Toàn-quyền duyệt y.

Các ông ấy là :

MM. Abor, phó chưởng-lý tòa Thương thẩm Hanoi ; Allemand, thầu khoán ; Dubosq quản lý Công-ty lâm-sản ; Le Roy des Barres, chánh sở Y-chính Bắc-kỳ ; Normandin, chánh lý sự, chủ sự sở Công-chính Bắc-kỳ ; Perroud, thương mại ; Szymanski, quản-lý nhà Ngân-hàng Đông-pháp ; Tissot quan nguyên Khâm-sứ Trung-kỳ ; Hoàng-kim-Bảng, Hoàng-quang-Hương, Le-thân-Khoát Phạm-duy-Tốn là bốn ông hội-viên hội-đồng thành-phố cũ.

Y-viện Pasteur tại Xiêm-la. — Chánh-phủ Xiêm la vừa dựng xong tại Bangkok một nhà Y-viện Pasteur chừng tháng một này thì làm lễ khánh thành. Đến ngày ấy thì quan Docteur Le Roy des Barres sẽ sang Xiêm dự lễ, thay mặt Chính-phủ Đông-pháp.

Cuộc thi vẽ tem cho sở Bưu-chính các xứ Đông Pháp. Trong số các nhà hội-họa Annam tỏ dự cuộc thi vẽ kiểu tem cho sở Bưu-chính các xứ Đông-Pháp thì tả ở bằng rằng sẽ phải xử Cao-mên thấy lên M Phan-Thông ở phố Van-thi tỉnh Ninh-bình được thắng ba trăm đồng về kiểu thứ nhì *timbre-poste* và M. Tôn thất-Sa giáo-học tại trường kỹ-nghệ ở Huế được thưởng hai trăm đồng. Vẽ tem *ch fre-taxe* của xứ ấy là M. Tôn-thất-Sa lại được giải thưởng về kiểu thứ nhất nữa là một trăm rưỡi đồng.

Kỷ-niệm các trận vong trường sĩ. — Ngày thứ bảy 21 này, hồi 8 giờ rưỡi sáng, hội-đồng đặt ra để kỷ-niệm các trận vong trường sĩ sẽ họp nghị ở tòa Đốc lý để bàn việc.

Cuộc diễn-thuyết tại hội Tri-tri. Ban-quản-trách lại rằng tối hôm nay hồi 8 giờ rưỡi tại hội Tri-tri có quan phó sở Kinh-lý là M. Lemarié đến diễn-thuyết bằng Pháp văn về việc ngài mới đi du-lịch ở Đông-pháp.

Ngạch Y-tế. — Các học-sinh trường Thuốc Hanoi có tên sau này được bổ làm thầy thuốc thì mới tập sự ngạch Y-tế :

MM. Ng-duy Chi, Ng-v-Soang, Vũ-v-Minh, Ng-viêm-Hải, Đoàn-v-Lượm, Ng-hồng-Lương, Cao-văn-Tri, Đỗ-Dương, Trần-v-Đức, Chan-Ok, Đoàn-văn-Khiêm, Ng-văn Ấu, Ng-kinh-Chi, Ung-v-Vy, Lý-v-Thân.

Bổ đi Nam-kỳ : MM. Ng-duy-Chi, Ng-v-Soang, Ng-hồng-Lương, Cao-v-Tri, Trần-v-Đức, Đoàn-văn-Khiêm, Lý-v-Thân.

Bổ tại Bắc-kỳ: MM. Vũ-văn-Minh, Ng-viêm-Hải, Đỗ-Dương, Ng-v-Ấu

Bổ đi Trung-kỳ : MM. Ng-kinh-Chi, Ung-văn Vy.

Bổ đi Cao-mên : MM. Đoàn-văn-Lượm, Chan-Ok.

Cuộc diễn-thuyết ở Việt-Nam Thanh-niên-hội. — Ba giờ chiều hôm chủ nhật 22 Octobre này, tại nhà hội V. N. Th. N. sẽ có ông Trần-trọng-Kim diễn-thuyết, nói về : « Đức Khổng-phu-tử » ở đền hàng tiếng Annam, chỉ giảng riêng về lịch sử và luân-lý mà thôi, vì ở hội đã có lệ cấm hẳn không được bàn nói gì đến tôn-giáo.

Ngày ấy xin mời tất cả những sáng-lập tán-trợ, tư-trợ hội-viên lại dự thính.

Đến 4 giờ rưỡi sẽ có chiếu ảnh để các hội-viên xem khoảng một tiếng.

H. V. N. T. N. lai cảo.

Quan Bốc-tơ Bicoman

Y-khoa Tiến-sĩ

Chuyên trị về các thứ bệnh :

Bộ sinh, chứng bệnh đàn-bà, càng con-gái, các chứng sài trẻ con. Bệnh đau mắt, bệnh giang-mai và bệnh ngoài da cùng nhiều các thứ bệnh khác, vân vân..

Phòng khám bệnh ở gần cuối phố Gia-long số nhà 33. Bắt đầu từ 1 giờ đến 4 giờ chiều. Ông nói số 314.

2047

MỚI XUẤT BẢN :

MAI-NƯƠNG LỆ-CỐT

(MANON LESCAUT)

Soạn-giả : L'ABBÉ PRÉVOST

Dịch-giả : NGUYỄN-VĂN-VĨNH

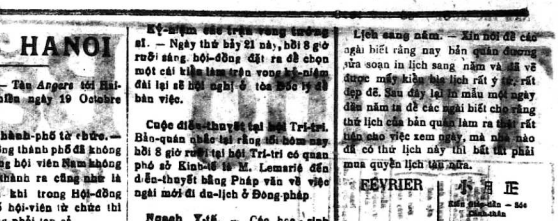
In bằng chữ mới, giấy tốt, dày 290 trang

Giá bán, mỗi quyển . . . . . : 0$50

Tiền cước, mỗi quyển . . . . . : 0.14

Ngài nào mua, xin gửi thư và măng-đa cho bản-quán

Lịch sang năm. — Xin bởi độ các ngài biết rằng nay bản quán đương sửa soạn in lịch sang năm và đã vẽ được mấy kiểu lịch rất tỉ mỉ rất đẹp đẽ. Sau đây lại in mẫu một ngày đầu năm tây để các ngài biết cho rằng thứ lịch của bản quán làm ra thực rất tuần cho việc xem ngày, mà nhất nhà đã có thứ lịch này thì bất tất phải mua quyển lịch tàu nữa.

Vậy nếu các đại thương gia gần xa cần phải thừa lịch cho qui hiệu thì xin mời lại ngay bản quán mà đặt trước, nếu không đặt trước thì sau sẽ phải chịu giá đắt và lại hết cả bia vẽ đẹp nữa.

Ngài nào ở xa, muốn viết thơ về, xin cứ gửi cho ông Quản-lý nhà in bản quán như sau này :

M. Đỗ xuân-Thâm
61-63 Rue du Coton, Hanoi.

Các ngài có phiếu QUỐC-TRÁI về đánh lô tết cứ năm nào, nay muốn bán lại được GIÁ RẤT CAO, xin đến hỏi LÊ-ĐÌNH-CẢNH, số 17 phố hàng Giấy (Rue du Papier Hanoi. 2043

Tòa án cai-trị. — Tòa án cai-trị họp sáng hôm qua đã xét những việc sau này :

Việc MM. Lê-qui-Chẩn và Bạch-thái-Bưởi kiện chánh-phủ Bảo-kỳ. Một ông đòi 30.000 đồng và một ông 50.000 là tiền bị thiệt hại về trung khi trưng nhà cầm đồ ở Nam-định thì chánh-phủ không giữ cho các ông ấy được hưởng độc quyền cầm đồ. Tòa xử như sau này : Cái tờ hợp-đồng của chánh-phủ Bảo-kỳ đã ký với các nhà tinh-trưng thì coi như là bãi đi, và cái số tiền thuế đã thu không hợp lệ thì boàn lại cho hai nhà tỉnh-trưng còn những khoản thì khác thì tòa bác hết. Tiền phí tổn về cái án này thì nhà-nước và hai nhà tỉnh-trưng mỗi bên phải chịu một nửa.

Việc bà hiệu buôn là U. C. I và một hiệu Tây-đen với một hiệu Khách xin giảm thuế môn-bài thì tòa bác đi.

(Xem trang thứ ba, cột thứ sáu)

N° 88 TRUYỆN

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(*Dix ans plus tard*)

tức là truyện

(Ba-la-gia-luân Tử-tước)

Soạn-giả : ALEXANDRE DUMAS

A-lố hỏi :

— Hiền-đệ cứ ỉ hiền-đệ đi đâu bả? Ta thì ta về thẳng quán trọ đây.

— Để đến thăng ngay nhà viên cảo-đông.

— Nhà Ba-lăng-sê?

— Trời ơi! phải. Hiện Cái chày-vàng.

— Chàng ta bản còn được gặp nhau chứ?

— Vâng, nếu ngô-huynh còn ở lại Ba-lê, vì độ ở lại đây mà.

— Không, ta đã dặn Ra-ôn đến chỗ ở trong quán trọ ta hôn công-tử, rồi ta sẽ đi ngay về La-phe thái-ấp.

— Vậy thì xin từ giã ngô-huynh.

— Tái-kiến thì phải hơn. Vậy mà ta không hiểu làm sao mà hiền-đệ không chịu đến Ba-loa ở với ta. Bây giờ hiền-đệ đã được tự-do rồi, đã giàu có rồi. Nên hiền-đệ bằng lòng thì ta sẽ tận cho hiền-đệ một cái tước tuyệt đẹp, trong vùng Xã-việt nhỉ hoặc trong vùng Bi-giác-tư-cơ. Bên này có những rừng rú đẹp nhất thế gian, tiếp cận làm phận Xâm-bộ-đề bên kia thì có những đồng lầy kỳ diện. Hiền-đệ thích đi săn bắn, hay là làm thì-sĩ nữa, cái ấy cũng mặc lòng, ở đấy thì vô số chim gà-đồng, chim le chim rẽ, ỷ là không kể đến những cánh lúa ta được ở, một con thuyền đi dòng đinh, chính ngay Nemfô và Á-phò-lô cũng phải đến mọ mảng. Hiền-đệ hãy cứ ở La-phe thái-ấp chờ khi tiện được đến thăm, chúng ta sẽ bắt chước Lô-y thập-tam hoàng-đế đi bắn chim khanh khách trong ruộng nho. Đó là một cái lạc-thú không ngoan của những bọn giả cảnh-bu anh em mình.

Đạt-ta-nhan cầm tay A-lố mà rằng

— Ba-tước kha kha ơi, để không trả lời kha kha rằng có mà cũng không không không. Kha kha hãy để cho để có đủ thì giờ mà thu xếp mọ công việc ở Ba-lê này đã và lại trong óc cần để đang có một cái ý kiến rằng nề chồi lại quá nó khua đập ma làm cho tri khôn lỏn quáng đi, thì phải để dần dần cho quen đi đã. Để giáp có rồi kha kha ông thấy đó, nhưng để đã biết mình, từ nay cho đến khi để quen cái sự giàu có thì để thật là một con vật rất khó chịu.

A-lố mỉm cười mà rằng :

— Mậc ý, vậy thế giã từ hiền-đệ. Nhân tiện hiền-đệ nhắc chuyện Ba-lăng-sê cho ta nhớ lại nào. Nó vẫn là một đứa khôn ngoan đấy chứ?

— Và tốt bụng A-lố Ngô-huynh ạ. Thôi, xin từ biệt ngô-huynh.

Rồi đó hai người tương biệt. Trong khi hai người nói chuyện, không có một gấy phát nào Đạt không để mắt vào một con ngựa tải mấy cái sọt, trong-sọt đựng mấy cái bao-đa và một cái va-li phủ rơm có lên trên. Đồng hồ nhà thờ Thánh Mo-ri điểm chín giờ tối, các cận nhỏ nhà Ba lăng sẽ ăn đồng cửa hàng. Đạt-ta-nhan ngẫu tên pha trạm đất con ngựa tải ấy đứng lại ở góc phố Lô ạ ba dưới mái hiên nhà bàng, rồi gọi một cậu bé nhà Ba-lăng-sê ra trông. Rồi duy trông hai con ngựa mà thôi, phải trông cả lên pha trạm nữa. Xong rồi Đạt mới vào nhà bác hàng tạp hóa, thì trong nhà vừa ăn cơm tối xong. Bác hàng tạp hóa đang ở trên gác, trong lòng lấy nấy, mở lịch ra xem, cứ hết một ngày thì tối đến lại gạch một cái. Đang lúc Ba-lăng-sê, cũng quên như mọi ngày, vừa thỏ dài vừa lẩm bẩm rằng : « Ta còn bao nhiêu ngày đã qua thì Đạt-ta-nhan vừa đến, cũng vẫn phải bực của, của giấy bằng sắt kèn lắm.

Ba-lăng sê reo lên rằng :

— À! Trời ơi!

Bác hàng tạp hóa xứng đáng ấy, vừa thấy người thăng phần với mình, thì chỉ kêu lên được thế mà thôi.

Đạt-ta-nhan bước vào, lưng lom khom, mắt lờ đờ. Người Ga xi-côn có một cái ý kiến riêng với Ba lăng-sê.

Ba-lăng-sê nhìn Đạt ta-nhan bụng thì nghĩ rằng : Trời ơi! ông ấy sao buồn bã thế kia!

Nhờ ngọ-lâm ngồi xuống ghế.

Ba-lăng-sê thì trông ngực đánh bơn bốn lăng.

— Ông Đạt-ta-nhan ơi! ông đã về đấy à? ông vẫn được mạnh khỏe đấy chứ?

Đạt ta-nhan thở dài mà rằng :

— Khá vậy thôi. Ba-lăng-sê ơ, cũng khá vậy thôi.

— Con mong rằng ông không bị thương đấy chứ?

— Không!

Ba-lăng-sê càng ngày càng thấy kinh cộng già.

— À! con thấy rồi, chuyến đi này đã vất vả lắm rồi?

Đạt-ta-nhan thở dài.

— Ông đã...

Ba-lăng-sê thấy rõn gai ốc cả người.

Nhà ngọ-lâm ngẩng đầu lên một cách thê-thảm mà rằng :

— Ta được nồng thì hay.

Ba-lăng-sê tự cảm đến tê rồi một cốc rượu vang tường đưa cho Đạt-ta-nhan.

Đạt-ta-nhan nhìn cái chai, hỏi :

— Thứ rượu gì thế?

Ba-lăng-sê rằng :

— Than ôi! thứ rượu ông thích đó, thưa ông, thứ rượu Ân-đu cũ mà có phen xuýt nữa thấy trở ta đi thiệt mạng vì nó.

Đạt-ta-nhan mỉm cười một cách buồn rầu mà rằng :

— À! à! Tội nghiệp Ba-lăng-sê của ta ơi, ta còn được uống thứ rượu tốt ấy kia à? Ba-lăng-sê gần thịt cơ rất cổ lại, mặt tái mét, nhìn run lên cầm cập, rồi ra trong lòng sầu não quá chừng, nhưng cũng cố gượng hết sức mà rằng :

— Nào, ông ơi, con đã có làm quán nhân quả, nên con cũng có đôm lượng, xin ông đừng làm cho con mất cả tinh thần, ông Đạt-ta-nhan ơi, có phải điều gì của ta mất cả rồi không?

Đạt-ta-nhan ngồi trên ghế chỉ vừa nhắc để lại rồi, mà bác hàng tạp hóa kêu lên ra tiếng sợ hãi, nhưng mặt thì tỏ ý.

— Nếu như vậy nữa thì người tính sao?

Ba-lăng-sê người đang xanh xám, bỗng vàng cẩm ra, cổ bọng chuông lên phồng phồng, mắt ngậm ngửa đỏ, muốn chừng như thắc cổ vậy, miệng lắm bắm rằng :

— Hai vạn lăng. Hai vạn lăng mà!..

Đạt-ta-nhan cổ ngày đó, chân xông suýt, hai tay bỏ xuôi, bệt như phe tượng biểu hiện sự ngã lòng vậy. Ba-lăng-sê tối lện trong ngực nên ra mặt tiếng thở dài rất là đau đớn mà rằng :

— Nào! Con biết sự thế rồi. Ta phải ra con người có đảm lượng chứ. Đi đời cả rồi, có phải không? thưa ông. Nhưng người còn thì vốn hãy còn, ông ạ.

— Bẩm vậy, bẩm vậy. Tính mệnh vẫn là quan trọng, nhưng bây giờ ta đây đã khánh-kiệt rồi.

Ba lăng-sê rằng :

— Chao ôi! Thưa ông, nếu có phải vậy nữa, xin ông chớ nghĩ lòng. Ông hãy buôn tạp hòn với con, con xin đỡ ông chung phần, dược lãi thì thầy trò ta chia nhau. Khi nào không có lãi nữa, vậy thì, thầy trò sẽ chia nhau những bọ bạnh-nhân, những chăm nho khô và những quả e-mai vậy, rồi còn gốc cả bác hàng Ba-lăng-sê thì thầy trò chung nhau nốt nhau.

(Còn nữa)

PHONG - THẤM - BỈNH

CỦA QUAN

(thọ Bác-sĩ MAURICE LOURAT

Thường trú tại Hà-nội đã từ lâu lão luyện về nguyên chuyên về ngoại khoa tại bệnh viện Tunis, Fez, Rabat, Casablanca Port-Said Alexandrie

Ngoại-khoa, hộ-sinh; chữa mắt và các bệnh lậu, bệnh giang mai

Phòng khám bệnh 1, 3 DƯỜNG GIA-LONG, 37

KHÁM BỆNH : GIỜ 3 đồng một lần

2012

Ai có giấy quốc-trái bất cứ năm nào, xin giấy trái phiếu riêng của các hội Công-thương mà quý khách muốn bán thì xin đem lại hiệu Đức-long, ở số 90, phố Mã-mây, Hanoi, chậm-chước theo thời-giá, mua bán phải chăng.

Quí-khách ai có thứ hàng gì 8 không có chỗ bán, xin mời đến chậm-chước hay là viết thư đến, bản-hiệu xin hết sức cổ-vũ mua bán giùm cho bằng được như ý các ngài.

ĐỨC-LONG-HIỆU

2050 *chữa-bệnh*

Hỏi kẻ phải đau

Nay hỏi các người Nam-Việt phải đau nguy, phải ngộ lạnh, phải đau khi quản mà đã nhiều thuốc không phải dứng, hoặc là đã khỏng chữa chết nhe cả nay hỏi những người phải đau khí quản đã kinh niên, hoặc phải đau ở phổi; nay hỏi các người phải những lao, nay tôi Phương các người nên nhớ ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước kia tôi đã bảo là một bệnh phổ thông, vì bệnh ấy là một bệnh truyền từ nhược tên. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người sau nầy không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người có hiểu không? Nếu có bệnh mà không chữa đi, thì trong 10 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh con đẻ cái được, thì chỉ sinh con cái yếu ớt, gầy mòn thôi.

Hỏi người Nam Việt, nếu các người không muốn giống Nam Việt bao nhiêu đi, nếu các người không muốn giống Nam Việt ít tiêu diệt đi, thì chữa bệnh đi mới được.

Vậy có viết thư cho hiệu Bảo-chế MONTÉS số 8, *Paul Bert Hanoi* mà bắt mua một lọ BRONCHOSERUM giá là 9 hào. Sáng và chiều trước khi ăn cơm, thì uống một thìa cafe, uống một lọ, thì 3 tháng mạnh và hết đau.

BRONCHOSERUM

Một lọ . . . . 0$ 90

Vin Tonique Tonkinois

Rượu tonique vừa bổ lại vừa ngon, rất có ích cho dân hà cố.

DẦU CÁ MỚI ĐẾN

Thật tươi, thật tốt. Dầu cá có nhiều thứ, thứ hung-hung (*blonde*) và thứ nâu sẫm (*brune*).

Thứ hung-hung (blonde) mới thực là thứ tốt, mà thứ hung-hung (blonde) ấy chính là thứ Dầu cá của hiệu *Montès* bán, quý-khách nên nhận kỹ kẻo lầm.

Thuốc chữa bệnh hen rất thần-hiệu

(SIROP N)

Một chai . . . . 1$ 60

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Finck »

Một lọ 4f. 45

Bộ 0$ 65 đến 0$ 70

Sản lọ 24f. 50

Bộ 3$ 60 đến 3$ 70

Thuốc nước bổ huyết

« LE PEPTO KOLA ROBIN »

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE MONTÈS

Thuốc (máu-bổ bổ huyết)

Mỗi chai phần tư lít. 1$ 00

Một lít. 3 50

MORREUOL CHAPOTEAUT

Simple et créosoté. Dầu cá viên hạng bổ tỷ và hạng chữa bệnh lao

CACHETS ANTIGRIPPE

Trị bệnh số 1 dịch : như bệnh grippe bệnh cảm, về mùa nầy thường hay hại người nhất là bệnh grippe, nhiễn người phải chỉ trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippes. Thuốc nầy rất thần hiệu đã cứu vô số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng : cách 3 giờ đồng hồ uống một viên rồi uống nước rất nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rõ nhiều nước nóng và ở người cho nóng đều thì chỉ trong 24 giờ là khỏi.

Báo chế MONTÈS, 84, phố Paul-Bert, Hanoi

Còn việc mấy người Pháp xin giảm thuế thân, thì cũng có người được giảm, có người không được giảm.

Việc M. Ng-v Sự xin giảm thuế môn bài trong năm 1921 thì tòa cho bớt đi 15 đồng. Mấy công-ty buôn nữa xin giảm thì Tòa cho như sau nầy :

Công-ty xe điện	giảm xuống	500 p
— đèn điện	—	150
— nước đá	—	600
Hiệu Darrelle	—	300

Việc M. Vĩnh Thịnh kiện chính-phủ thì Tòa bắt chính-phủ Bắc kỳ đền cho 171 p 25 là tiền 25 sác số mất. Còn những việc khác thì còn đang bàn định, có lẽ kỳ sau mới tuyên án.

Việt-Nam Thanh-niên-hội. — Vì có nhiều hội-viên hỏi xin, nay hội-đồng coi về phòng ở nhà ấn của Hội để định như sau nầy :

Khi những hội-viên tàu-trú ở Hội-quán phải đau yếu nằm ở nhà-thương, mà có viết giấy về xin, thì Hội sẽ sai một người bồ đưa cơm nước từ lễ vào tận chỗ người đau ốm nằm. Như vậy mỗi bữa cơm của Hội giá thường bạng nhất 0 p. 35 hạng nhì 0 p. 20 thì người hội-viên đau ốm phải tính thêm phí tổn làm tiền công thuê người bồ mang cơm ấy nữa.

H. V. N. T. N. lai cảo.

Hội-đồng xét sách. — Có một Hội-đồng nay mai sẽ họp tại phủ Thống-sứ để xét các sách in và bằng treo trường cho phép dùng ở trong các trường học. Hội-đồng ấy có M. Lafferranderie là đốc-học Sơ-đẳng Bắc-kỳ làm chủ tọa và quan chánh tòa nhì, quan chủ-sự ban thứ hai văn-phòng quan Thống-sứ MM Lemineur đốc-học các trường đạo Bắc Hanoi, Frombetta đốc-học các trường đạo Nam Hanoi, Lê trung Ngọc, tổng-đốc tòa Thượng-thẩm, Đỗ Thận, chủ-nhiệm báo *Khai-hóa*, Trần-trọng-Kim, giáo-học làm hội viên.

Ngạch Học-chính. — M. Ng-văn-Thận giáo học hạng sáu M. Vũ-đức-Dan trợ giáo hạng tám nay kiêm chức giám thị (surveillant) tại trường Bảo-hộ.

M. Phạm-thế-Ung trợ giáo phụ tá tại Phú-nhuận (Sơn-tây) nay phải bắt đi chữa bệnh 3 tháng không được xin phép

M. Ng-ngọc-Ban có bằng Sơ học được bổ trợ giáo phụ tá thay M. Ung.

Trường Sư-phạm. — Các Trần-xuân-Nhạc học-sinh năm thứ tư tại trường Sư-phạm Sơ đẳng được từ chức học-sinh. Vậy số tiền ăn học của cậu ấy trong mấy năm tính là 320 p. thì sẽ phải hoàn lại Nhà-nước.

Cần người làm việc. — Hai số báo 1672 và 1673 ngày thứ năm và thứ sáu tuần lễ trước người ta có nhờ bản quán đăng tờ cáo bạch cần người làm việc, mà trong lời cáo bạch ấy đã nói rõ là chỉ nhận gấy đến ngày 15 Octobre mà thôi.

Thế mà mấy hôm nay bản-quán vẫn còn tiếp được nhiều thư cá-nơi gửi lối, ấu trả lời từng người một thì mất nhiều thì giờ lắm. Vậy xin biết cho rằng : *Hiện nay không có ai cần người làm việc nữa.*

Ngạch khán-hộ. — M. Vũ-bá-Tòng khán-hộ tập-sự tại Nhà-thương Bảo-hộ Hanoi nay đổi đi Hải-dương.

Đổi tên. — M. Ngô-văn-Tuấn thư-ký Kho-bạc ở Hanoi, bộ bát, được phép đổi tên là Ngô-văn-Tuân.

Trường mới đặt. — Tại làng Vị-thủy thuộc huyện Tăng-thiện, Sơn-tây nay đặt ra một trường Pháp-Việt yếu lược.

Thưởng hàm. — M. Chu-mạnh-Khôi ở làng Phú-thị, tổng Mễ sở, phủ Khoái châu Hưng-yên được khai sắc thụ và thưởng Hàn lâm-viện đãi-chiếu.

Tiền trợ cấp. — Cấp 25 p. 00 cho Mme Ng.-thị-Viết, là vợ góa M. Thái-văn-Thường thư ký tại tòa Sứ-Thái-nguyên, tạ thế ngày 23 Septembre 1922.

Cấp 25 p. 00 cho Mme Ng.-thị-Thìn, là vợ góa M. Ng.-văn-Thâu, lính khố xanh tạ thế ngày 13 Octobre 1921.

Được phép nghỉ. — M. Đỗ Thúc tham tá tại phủ Thống-sứ, được phép nghỉ 29 ngày.

Thuyên bổ. — M. Trần-văn-Thụ, chánh tri-châu ở huyện Đại-từ (Thái-nguyên) nay bổ về tổng sự tại tòa nhì phủ Thống-sứ để đợi về hưu.

M. Phan-duy-Tiếp, Hàn-lâm kiểm-thảo, hiện tuyển Sơn tây, nay bổ đi Đại từ.

Xe hơi đụng xe tay — Sáng hôm qua hồi quá 11 giờ, có một cái xe ô-tô đi lãi lại thì đụng phải một cái xe nhà đâu ở phố Dutreuil des Rhins, gãy mất một bên tay xe.

CÁC TIỂU-THUYẾT CỦA BẢN QUÁN

BA NGƯỜI NGỰ LÂM PHÁO THỦ

của Ng.-văn-Vĩnh dịch, giá. 8,00

ÂY AI HẸN NGỌC THỀ VÀNG

của Ng.-đỗ-Mục dịch, giá. 0,30

THUYỀN TÌNH BỂ ÁI

của Ng.-đỗ-Mục dịch, giá. 0,60

Người nào muốn mua, xin viết thư cho Đào Bích-xuân-Thành tổ quản-lý nhà in Trung-Bắc Tân-Văn, Hanoi.

Tiền cước gởi ngoài.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Một đứa con hoang-thai. Chiều hôm kia, hồi 3 giờ, có người thấy ở chuồng tiêu nhà số 130 phố Chavassieux mới đẻ con trai mới đẻ mà hãy còn sống. Nhà lang-băm là Mme Phạm-thị-Bé xin nuôi thì sở cảnh sát đã ưng thuận.

Chắc là sơn cốt là nào hoang-thai, mà lại là một bí biết rõ là, tưởng bỏ đó là xong chuyện, không ngờ Tòa-án đã cho tra xét xem con ả voi sinh nào mà ở hạ trẻ như thế. Xoạt nên không có người biết thì có phải đứa bé chịu chết oan không, mà tội ấy không khác gì là tội giết người vậy.

Chẳng khác gì cái chuyện vén vén vào chuồng xí mới đẻng ở mục Saigon ngày hôm qua.

PHÚ-THỌ

Đổ trên xe lửa. — Chuyến xe lửa thư nhất ở Yên bày chạy về Hanoi ngày hôm 8 Octobre khi tới gare Âm-thượng thì có một người đàn bà giở dạ đẻ, đến gare Thanh-ba thì sở được một thằng bé con trai nhưng ở trên xe chẳng có một người hành khách đàn bà nào giúp đỡ cả.

May sao lại gặp được ông sếp gare ấy là M. Trần-ngọc-Thanh, nghe tin ấy, lập tức cho ngay thị Phúc là người biết đỡ và 2 người nhà con gái nữa là 3 người, đem những đồ thiết dụng về việc đỡ đẻ, như bông, băng, v. v. lên xe để giúp cho người ấy, rồi đưa cả hai mẹ con vào nhà thương Phú-thọ để điều dưỡng.

Xem như việc này thật đáng khen ông Thanh, đã tỏ ra một người có lòng từ thiện lắm, trong giây phút mà sắp được đỡ đẻ và người làm đỡ giúp cho người đẻ. Ngăn thay cho những hành khách đàn bà cùng đi chuyến xe ấy, mà nỡ lòng ngoảnh mặt làm thinh.

Một hiệu sơn sắp mở. — Nghe nói trong tỉnh đã mở một hiệu bán và làm những đồ sơn như là câu đối, tráp hộp, khay, phẩm mây, v. v. Nếu vậy thì từ nay ai cần dùng đến những thứ ấy không phải xuống tận Hanoi mà sắm nữa.

PHÚ-LÝ

Giật khăn. — Ai cũng ngỡ rằng nghề giật khăn chỉ thịnh hành ở chốn tỉnh thành đô-hội, không ngờ đâu cái nghề ấy đã lan về tới chốn thôn quê rồi mà xem ra lại có phần tấn bạo lắm.

Ngày hôm 11 Octobre mới rồi tôi lên tỉnh có chút việc, khi trở về qua làng Ngải trị, thuộc huyện Thanh-liêm, trong khi xe đang chạy mau, thấy một đứa ở bên đường chạy xổ ra cướp lấy khăn của tôi, tôi hô hoán đuổi bắt thì nó bỏ khăn lại giả. Sau lý-trưởng xã ấy đã đi tầm bắt được tên giặc ấy là Phỏ, và lý trưởng đã làm tờ biện bản giải trình huyện rồi.

Mong rằng quan huyện sẽ trừng-trị cho tên ăn cắp ấy để sau nầy nó không dám giở những thủ đoạn bạch đoạt như thế nữa.

Trần-văn-Khanh lai cảo

VIỆC KINH-ĐÔ

Lễ hoàn kinh ở các chùa — Trước khi Hoàng-thượng ngự giá như Tây thời đã có ý chỉ Lưỡng tôn-cung truyền bộ Lễ phụng ý hiệp với sơn-tự ở tỉnh Thừa-thiên mà khai kinh làm lễ cầu-an để ngưỡng bằng Phật-lực bổ trợ. Ngự giá như Tây được vạn an. Nay Ngự-giá hồi loan đã được vô dạng Thánh cung khang-kiện cho nên bộ Lễ lại phụng chỉ để truyền thị cho sơn-tự làm lễ hoàn kinh để tạ Phật.

Vậy tất cả năm mươi hai cảnh chùa ở tỉnh Thừa thiên thảy đều làm lễ ấy. Lại có những chùa lớn như chùa Thiên-mụ, Báo-quốc, Diệu-đế, v. v., thời lại làm chay ba ngọ Mấy hôm nay người ta nô nức đi xem các lễ ấy rất đông, nhứt là ở chùa Thiên-mụ mấy hôm làm chay chạy đàn, gặp những đêm trăng trong gió mát, lại trong trung-tuần mùa thu. Cảnh chùa ấy là một nơi sơn thủy hữu tình, có lẽ làm cảnh trí rất thích hiệp cho người ngoạn du, cho nên mấy hôm ấy ở dưới bến chùa, khi nào cũng có tiếng tiêu thiều ca quản, mà người ta thì nam-thanh nữ tú khi nào cũng như gấm dệt hoa thêm, thật là nên vui thay !

Trời chữa lửa. — Khi mới giờ sáng đêm 11 Octobre, ở đường Gia-hội gần nơi chùa Ông, nghe có tiếng náo động, trong là lý trời đang mưa to, lại thêm gió cũng khá, cho nên tiếng náo động ấy chỉ làm cho người bàng cận ngờ là trộm cắp gì cho nên ai nấy có ý phòng ngừa, mà không biết là phải đi cứu hỏa một cái nhà gạch ở lối ấy phát hỏa ! Nhà ấy cháy dữ quá, tuy là có mưa mà vẫn ngụt ngụt bốc ngọn lửa lên như nói hỏa-diệm, những người ở nhà ấy không thể nào chữa được, phải rủ nhau ra đường la tiếp cứu. Vừa có lính cảnh-sát đi báo sở Cẩm. Ông Cẩm đến ra sức cứu giúp và có đem đủ đồ cứu hỏa, như là vòi rồng và các vật khác, để hết sức mà cứu không được. Vì rằng cái nhà lý của một hiệu kia mới mua được thời đang thuê thợ mộc sửa lại, trong lý có để nhiều cái thùng không và những gỗ khô dự-g hai bên vách để dành mà tu bổ, nên ngọn lửa cháy những vật ấy một cách mãnh liệt quá, không ai dám vào chữa cả.

Một hồi lửa cháy sập xuống nửa mái, vừa khi trời đáng xuống một trận mưa rõ to quá, mới chịu tắt. Ấy thật là có trời chữa mới tắt, bằng không thời những cái phố lân ở bên cũng đến ngay to.

Cái có phát hỏa lý nghe rằng vì những người thợ mộc nấu ăn ở trong nhà lý, có nhóm một bếp lửa để sấy những cây cái bào đẻo ra còn ướt, vô ý để gần những đống gỗ khác, nữa đêm vừa khô bèn lửa bốc lên mà thiệt hại đến thế, lý cũng một sự vô ý làm hại bạc trăm. Cái vô ý đã đắt thật ! Đáng ghê thay !

Được cá lớn — Khi 5 giờ chiều hôm 12 Octobre một người nhà quê đang cất vó ở trên bờ sông Hương-giang cất được một con cá vượt to lạ thường ! Con cá ấy mình dài đến hai thước tây cho nên khi nó vào vó rồi thời nó vùng một cái rất mạnh rồi nó tìm cả vó liền cùng ma đi mất.

Người ấy tiếc hùi hụi, khi trở về qua làng Ngải trị, thuộc huyện Thanh-liêm, trong khi xe đang chạy mau, thấy một đứa ở bên đường chạy xổ ra cướp lấy khăn của tôi, tôi hô hoán đuổi bắt thì nó bỏ khăn lại giả. Sau lý-trưởng xã ấy đã đi tầm bắt được tên giặc ấy là Phỏ, và lý trưởng đã làm tờ biện bản giải trình huyện rồi.

Mong rằng quan huyện sẽ trừng-trị cho tên ăn cắp ấy để sau nầy nó không dám giở những thủ đoạn bạch đoạt như thế nữa.

Trần-văn-Khanh lai cảo

BẠCH-THÁI-TÔNG

SỞ VẬN TẢI

80, Bd Carreau (Phố Nhỏ)

(ở gần La-ga Hanoi)

TÉLÉPHONE 312

Dọn nhà — xe đi đạc — xe bằng hòa ở trong thành-phố và đi về khắp cả các nơi bằng xe ngựa.

Rất nhanh và cẩn thận

GIÁ RẤT RẺ

2091

Các hiếu-chủ nên biết

Ngày 29 Juin 1922 bản hội đã đăng báo trong một tháng để các hiếu-chủ có mộ ký tăng trong đất Phúc-trang biết : Năm nay bản hội định cải tăng những mộ ở trong khu Bình Nhất từ năm 1906 cho đến năm 1913 mà không thấy ai thăm viếng, đem đi tăng trong một khu riêng.

Nay bản-hội nhắc lại để các hiếu-chủ biết là bản hội định đến ngày mùng *8 tháng mười ta* tức là ngày *26 Novembre 1922* thì sẽ bắt đầu bốc những mộ ở trong khu ấy.

Hợp-Thiện-Hội kính cáo

XIN XEM CHO KỸ

Phàm những các quí khách gần bao thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỡ mà lầm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các quí-khách rõ cho và xin các quí khách cứ xem để có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 84, Hanoi. »

Nay kính,

Ed. MONTÈS,

54, Rue Paul Bert, Hanoi.

CÁC CUỘC ĐI XEM

然 SẮN NHIÊN 祭

Tối thứ năm :

DI-ĐÀ - PHẬT GIÁNG HÒA

Trong 72 cái bí-mật của ông Bao-công, có lẽ cái án nầy thần-tình hơn nhất.

Tối thứ sáu

QUAN - ÂM THỊ - KÍNH

(Diễn theo 16 cỗ, không dàng tranh cảnh)

Đã diễn một lần trước theo lối cũ, liệt qui đều ngợi khen là buổi hát rất dịch dáng, nhưng phần nhiều các ngài phàn nàn là vô tình, nên không kịp qua bộ vậy xin tình ý mà diễn lại.

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 18 đến thứ ba 24 Octobre 1922

Ba buổi ban ngày thứ năm có chữ nhật chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

TUẦN LỄ ĐẶC BIỆT

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »

« CON PHƯỢNG MẤT CON »

Bài thứ VI

Nghỉ

« INTOLÉRANCE »

Bài I, II, III và IV

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

Giải thưởng văn về bài ca soạn cho con trẻ ở Âu-trí-viên

Đề mục. — Một bài ca « thượng-lục hạ-bát » để dùng làm bài hát cho lũ trẻ trong khi chơi đùa ở Âu-trí-viên (幼稚園), nghĩa là tại những nơi mà mọi người Khai-trí tiến-đức sẽ lập ở các thôn xã để trông-nom con trẻ từ bảy tuổi trở xuống, để cho các nhà có con vì bận công việc, không thể tự trông-nom được.

Giải thưởng. — Giải nhất : hai cái khăn thêu của Ngô-thị-Quyên nữ-sĩ và một cái biển khắc bốn chữ sơn sơn thiếp vàng, đáng giá một chục bạc, cũng là tiền của nhà nữ-sĩ ấy, còn bốn chữ khắc trong biển thì của hội-đồng điểm-duyệt nghĩ tặng.

Giải nhì của Chợ-thiện-đường : một bức thêu bằng vóc đại-hồng, cũng có bốn chữ của Hội-đồng điểm-duyệt.

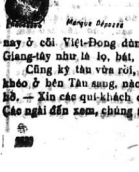
Giải ba của hiệu ảnh Thuỵ-ký : một bức ảnh phóng-đại.

Giải tư của M. Hoàng-xuân-Lan là chủ xưởng đúc đồng : một cái lư đồng cũng có chạm máy chữ.

Kỳ hạn. — *Đến ngày 31 Décembre thì hết hạn thu quyển.*

Quyển thi. — *Muốn cho tiện việc học phách các bài thi, xin nhất luật dùng giấy tây trắng, để nguyên cả khổ rộng, mà viết một mặt, trang trên để tên và chỗ ở, trang dưới viết bài thi, dưới bài xin đừng ký tên. Những bài dự thi, xin bỏ riêng vào một cái phong-bì gián kín, ngoài phong-bì nhớ để cho hai chữ « VĂN THI » thực rõ, để khi nhà báo tiếp được, sẽ cất riêng ra một nơi, đợi khi hết hạn mới bóc. Ngoài nào dự thi, xin cứ gởi đến bản-quán, 61-63, phố hàng Bông, Hanoi.*

BẢO-HÀNH BA NĂM!!!

Đồng hồ báo thức, Máy chạy rất tốt,

Giá bán ba đồng (cả tiền cước),

BÁN TẠI HIỆU

LY-SENG-BAO

82, Phố Hàng bồ, Hanoi,

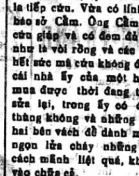
2020

華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi.

號八廿路門當滬行內河東寶

Chúng tôi có lời kính trình các quí-khách biết rằng chủ trương của chúng tôi là để chiếu khách, chứ tiền không những là bán giá thật rẻ, lại còn càng ngày càng thêm hàng lên cho đủ mọi thứ, không kể những đồ vàng bạc thường dùng, chúng tôi lại có bnôn ở bên Hồng-kông và Shanghai những đồ trân châu, bộ phách, ngọc thạch, nói tóm lại là đủ các thứ thứ thức rất qui, lối cũ, lối kim ma ngày nay ở cõi Việt-Đoàng dùng quen. Chúng tôi lại có bán cả mọi thứ đồ ăn Giang-tây như là lọ, bát, tử bình bằng sứ, vân vân.

Cũng kỳ tàu vừa rồi, bản-hiệu lại mới thỉnh thêm được giám bà này thợ khéo ở bên Tàu sang, nào là thợ kim-hoàn, nào là thợ chữa các thứ đồng hồ, — Xin các qui-khách chiếu-cố cho thời chúng tôi lấy làm cảm ơn lắm. Cáo ngài đến xem, chúng tôi cũng xin nghênh tiếp mời cách rất lịch-sự.

PAO-VA

2000 *Bijouiller, nº 28, Rue des Paniers, Hanoi.*

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Thương giới tân văn

Ngày 19 Octobre 1922

Giá bạc

Kho Nhà-nước	2 t. 10
Nhà Ngân-hàng	2 ; 10

Đấu-giá

Đến ngày 25 Octobre 1922 hồi 16 giờ tại sở Lục-lộ Hanoi sẽ đấu giá làm một kho bạc cho thành-phố Haiphong.

Việc làm định là 44.991p 52
Ký quĩ tạm . . . . 740 . 00

Đến ngày 25 Octobre hồi 16 giờ 15 tại sở Lục-lộ Hanoi sẽ đấu giá thầu việc khơi sông dẫn nước dài 12.416 thước ở trong sông Cầu (Thái-nguyên).

Việc làm định là . . . 47.625p.10
Ký quĩ tạm . . . . . . 7.000 . 00

Cũng chiều ấy hồi 16 giờ rưỡi, tại sở Lục lộ Hanoi sẽ đấu giá thầu đổ đất và xây cầu cống trong khoảng từ Navay đến đèo Nghiêu loan, đường thuộc địa số 8 từ Km. 189.86 đến 147.500 tỉnh Bắc-kạn.

Việc làm định là . . . 34.881p.80
Ký quĩ tạm . . . . . . 580 . 00

TRẢ TIỀN BẰNG TEM (timbres)

Trình các ngài duyệt-báo rằng: phàm những số tiền quá hai hào (0$20) trở lên, thì xin gửi bằng măng-đa (mandats-postes); chớ dùng gửi bằng timbres.

Những số tiền trong hai hào mà trả bằng timbres xin gửi bằng tem gián thư (timbres-postes), từ thứ 0f.10 (0$04) trở xuống; chớ dùng gửi bằng timbres-quittances, timbres-proportionnels hay là timbres de dimension.

NAM-HƯNG-THÀNH

18, Rue des Caisses, 18
(Phố Hàng-Hòm)
HANOI

Bản-hiệu bán các thứ khay, hộp, tráp tráp, sơn vẽ theo lối Nhật-bản, và sơn vẽ theo lối Annam.

Bản-hiệu lại có cả các thứ tranh vẽ bằng sơn mà vẽ vào kính và vào vải, trông rất đẹp.

Bản-hiệu cũng có làm các thứ ghế kiểu « Thonet » và các thứ mắc áo, làm bằng song uốn thực chắc chắn, bền chặt.

Bản-hiệu lại làm cả các thứ câu đối, hoành-phi, sơn các kiểu các mùi, như quấn thư, quả dưa, vân vân, thực đẹp thực bền. Kiểu nào bản-hiệu làm cũng được.

Bán buôn và bán lẻ.

Các tỉnh xa gửi về mua bản-hiệu cũng xin gửi hàng đi theo lối lĩnh hóa giao ngân.

Xin các quí khách chiếu cố.

2087

Kính trình các quý-khách biết cho bản-hiệu chuyên môn đóng đồ gỗ để bán đủ tất cả các kiểu mẫu rất thanh-nhã, rất kỹ, rất bền, kiểu mẫu Tây, kiểu Tàu, kiểu Annam và kiểu Nhật; đồ bày buồng ăn, buồng ngủ, buồng tiếp khách, buồng giấy, ghế ngựa, khung tranh sơn dầu, sập chân quỳ, sập hộp và thọ đường.

Trong xưởng của bản-hiệu có nhiều thợ mộc, thợ chạm rất khéo, xin mời các quý khách chiếu cố lại mua cho bản-hiệu xin tính giá trung-bình, các quý khách muốn đóng bằng thứ gỗ gì thì bản-hiệu xin đóng đúng một thứ gỗ theo như ý các quý-khách, không dám làm sai. Xin nói để các quý-khách biết bản hiệu vẫn có in catalogue de meubles để biếu các quý-khách xem, bây giờ vừa hết bản hiệu đang chế thêm kiểu mẫu mới nữa để in thêm, hễ khi nào xong, bản-hiệu lại xin đăng vào báo để các quý-khách biết

LƯU-BÁ-VI dit VĨNH-XƯƠNG

2081 — 25, Rue Fallonneau, Hanoi

Nhà Bán-đồ « TẦM-TẦM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

HIỆU BÀO-CHẾ và LỤC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 90

HÓA-HỌC CHẤT và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT
Biệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBÉ để chữa a-phiện
SOLUTION R. HOLBÉ
2 $ [illegible] một chai

Theo luật mới — Muốn dùng thuốc này phải xin đơn quan [illegible] người Pháp thì mới mua được.

Gouttes « MÉTHARSINATE »
1 $ 00 một lọ
Thuốc bổ-sức: kém ăn-ngủ, mệt mỏi không muốn làm việc gì, dùng thuốc này hay lắm!

Máy chữ bản-hiệu hay bán:
Các thứ thuốc nước đựng lọ kín để tiêm vào da như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE

Thuốc tiêm gọi là 914, trị bệnh Giang-mai

Thuốc ho gió SIROP PECTORAL đặc-cổ, sổ-mũi

Thuốc lao chỉ người lớn dùng được thôi

Thuốc lậu hiệu MONTÈS
thuốc nang — 2 $ 00 lọ 30 viên
thuốc thụt — 0 $ 90 một chai

Chữa các chứng lậu: chẳng kì mới hay cũ: uống thuốc cachets antiseptiques và thụt thuốc [illegible] của bản-hiệu thì chắc khỏi. Thuốc này đã chữa được cho số người khỏi bệnh lậu.

Gouttes « VIRGINIE »
1 $ 00 một lọ
Trị những bệnh đàn bà như: kinh nguyệt không đều, hay kì khi hành kinh đau đớn mình mẩy, như đau bụng, già con, uống thuốc này đổi huyết xấu lấy lại máu tốt trong mình đã hao kém.

ĐỒ BUỘC THUỐC
Đồ dùng để THÍ-NGHIỆM HÓA-HỌC

ĐỒ MỔ-XẺ
Kính-ảnh, đồ-ảnh, thuốc-ảnh hiệu LUMIÈRE và JOUGLA và giấy-ảnh, thuốc Citrate và thuốc Bromure
Bán cuộn và bán bao kín
Bán cất và bán lẻ

« THUỐC DERÊ »
0 $ 90 một chai 1/4 litre

Trị bệnh giang mai bất kì mới hay cũ. Đang [illegible] thuốc 914 rồi thì nên uống thuốc này cho tiệt nọc! Dùng thuốc khác rồi cũng cần phải uống thuốc này thì mới chắc khỏi hẳn được. Thuốc này rất hay, rất tốt: vì chẳng hại gì đến sự sinh dục, lại bổ sức cho người có bệnh. Muốn dùng thuốc này trong một tháng thì nên mua một hai [illegible] một.

RƯỢU QUINQUINA CUSSAC

Rất bổ dùng cho những người ốm yếu.

BÁN TẠI NHÀ

GUIONEAUD FRÈRES

ở Hanoi-Haiphong, và tất cả các cửa hàng bán lẻ ở các tỉnh.

2051

CAFE, RESTAURANT HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán tại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cùng phố ấy.

Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Bản-sạn thừa tiếp các quí-khách Tây Âu và Đông Á cùng một cách bình-đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ-quán cũng có giây nói trực tiếp với chính quán 2060

SÂM-HƯNG

88, 90, 92, Avenue Paul Doumer, Haiphong

Hiệu làm đồ gỗ kiểu tây kiểu ta.
Kiểu gì làm cũng được.
Đồ gỗ trạm kiểu ta, tuyệt khéo, thực đẹp.

Đồ mây theo kiểu Thonet
Chiếu cói xe
Đồ mây đan

Xưởng thợ tại
18. Phố Đường-cát (Odendhal)

GIÂY NÓI SỐ 613

2066

Société des Phosphates du Tonkin

Bureaux et Usine à Haly-Haiphong

NÊN CẨN THẬN. — Chúng tôi kính trình các quí khách biết rằng chúng tôi mới bắt được mấy người [illegible] đem rổ nhỏ cát [illegible] để làm phốt-phát (phosphate) giả để bán và bán giá rẻ hơn giá Phốt-phát thật.

Bột phốt-phát thì bao giờ cũng nhỏ hơn các thứ bột khác, không có thứ bột nào nhỏ bằng.

Vậy các quí khách khi mua phốt-phát, cũng nên thăm rõ mà mua phải phốt-phát giả, [illegible] bao phốt-phát ra xem, nếu thấy bột không được nhỏ thì đừng nên mua.

Nếu mua Phốt-phát mà nghi hoặc là giả thì nên gửi mẫu đến cho chúng tôi thử xem. Song nếu ai bắt được người bán phốt-phát giả mà mách bảo cho chúng tôi biết, chúng tôi sẽ thưởng [illegible].

GIÁ PHỐT PHÁT. — Phốt phát bán tại nhà máy ở Haiphong giá như sau này:

[illegible] 00	một tấn (la tonne de 1000 kilos)	hiệu « PH. 18/20 ».
[illegible] , 00	—	—	hiệu « PH. [illegible] ».
[illegible] . 00	—	—	hiệu « PH. K ».

Phốt phát hiệu « PH. 18/20 » để bón ruộng đất chua, đất mặn.

Phốt phát hiệu « PH. [illegible] » để bón ruộng đất ngọt. Bột phốt phát hiệu này thì nhỏ hơn bột phốt-phát hiệu « PH. 18/20 ».

Phốt phát hiệu « PH. K » để bón ruộng đất ngọt. Bón ruộng đất chua, đất mặn thì lại càng tốt lắm.

Phốt phát hiệu « PH. K » này là một thứ phốt phát chúng tôi mới chế ra có nhận lẫn mấy thứ bột Potasse (Bột-tạt) ở bên Tây đem sang.

Dùng thứ phốt-phát hiệu « PH. K » này mà bón các thứ rau (légumes) nhất là [illegible] thì thật là tốt lắm.

CÁCH DÙNG. — Mỗi một mẫu vải bốn bao là 200 cân tây, vải trước năm mươi ngày rồi cấy cũng được, hay cấy trước năm mươi ngày rồi vải phốt-phát cũng được.

MUA LẠI BAO KHÔNG. — Bao gai không (sacs en jute vide) hãy còn lành lặn mà đem lại giả tại nhà máy ở Haiphong thì giá mỗi một cái là một hào chỉ (0$10). Nếu bao rách và hơi không thì chúng tôi không nhận nữa.

Các quí khách cần hỏi han điều gì nữa thì xin cứ lại nhà giây chúng tôi ở tại nhà máy ở [illegible] Haiphong, chúng tôi xin tiếp, hay gửi giấy đến cho chúng tôi xin có giả lời ngay.

2031

Hàng mới — Giá cực rẻ!

Bản-hiệu vừa nhận được nhiều thứ satin, faille, cachemire, kim-ngân-đoạn, dạ Mông-tự cùng nhiều thứ vóc nhiễu thật tốt mà bán giá cực rẻ để chiêu hàng. Vậy ngài nào muốn dùng thứ gì xin mời lại mua ngay kẻo hết hàng đẹp.

Các thứ laine may complets và pardessus, impermeable soie để may áo đi mưa, có nhiều mùi rất nhã, xin các ngài chiếu-cố cho.

Kính cáo

NAM-THỊNH, Tailleur
SOIERIES NOUVEAUTÉS
6, Rue des Cantonnais, Hanoi

Ancien Établissement TSANH-TSOI dit TRẦN-TÀI-MẬU, Fondé en 1892

陳 才 茂

TÉLÉPHONE N° 687

TSANH-HAP-TSAO Frères, Successeurs

東京 海防

N° 161, Quai Canton — HAIPHONG

Chuyên nghề thầu khoán, làm cửa nhà và cầu cống

Bán đủ các thứ gỗ nguyên cây và gỗ xẻ các hạng gửi đi các nơi, có máy cưa (Scierie) làm thật nhanh và cẩn thận, và có đứng nhận bán xi-măng cho sở Cimenterie.

Làm đủ các hạng ống xây cống, dẫn thủy bằng xi-măng (buses en ciment).

Làm đủ các thứ chấn-song, tường-hoa, gạch-hoa đủ các mùi bằng xi-măng để lát nhà.

Làm đủ các thứ Sơn cửa nhà, Huile, Peinture, Verni, dầu Essence térébenthine, Colophane và Cire đóng chai.

Có be-cạn (bassin de radoub) cho thuê để chữa Tàu-thủy

Quý-khách ở xa cần dùng việc gì hay muốn mua thứ gì, xin cứ viết thơ cho Bản-hiệu, hoặc chữ Tây, chữ Tàu chữ Annam, Bản-hiệu cũng xin trả lời ngay lập tức.

2098

PHAN-ĐỨC-THÀNH

HANOI — 2, Rue des Cantonnais, 2 — HANOI

GRANDS ARRIVAGES:
Soieries Chinoise, Française, Tonkinoise et diverses étoffes
GROS & DÉTAIL

MỚI ĐẾN. Đủ các thứ hàng Tàu, hàng Tây, hàng ngoài Bắc và các thứ vải, vân vân
Lại có may quần áo ta và quần áo tây đủ các lối
Bản-hiệu lại có bán vàng diệp Vĩnh-Thịnh-Long chính hiệu nữa.

Nº 214

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Nàng *Tố-hoa* nói:

— Tiểu-thư vốn là bậc tài-trí hơn người, mà nay bỗng kinh-hãi như thế, chắc rằng có sự gì quan-ngại chứ chẳng không. Tiểu-thư nên nói rõ và thương-nghị cùng tôi, chớ khiến cho tôi không hiểu, khác nào như người nhìn vào cái gương mờ tối vậy.

Lệ-minh-đường cười nhạt mà đáp rằng:

— Thực không có việc chi cả, xin chị chớ đa nghi.

Lệ-minh-đường nghĩ thầm: ta nghe nói *Hoàng phủ-thiếu-hoa* được khoan hạn kết-hôn là nhờ có thân-mẫu chàng vào cung khẩn-tấu, thế thì chắc lại thân mẫu chàng bàn mưu với hoàng-hậu, rồi tâu xin Hoàng-thái-hậu đòi vào vẽ tranh và ban thưởng Phiên-tửu, để nhân khi say rượu mà tháo giầy khám-nghiệm. Ta còn nhớ thánh-thượng hỏi ta « Có về được không? có uống được 3 chén rượu ngọt không? » thế là ngài bảo ý cho ta mà ta không hiểu đến nỗi trúng kế. Khi ta cầm chén rượu uống, thánh-thượng lại ngắm người ta mà nhìn, hình như có ý thương ta, trong lòng ngẫm-nghĩ, lúc ta sau khi ta say rượu, bị cung-nữ tháo giầy, tức khắc đem giấu đôi giầy theo ấy đi. Thánh-thượng có lòng âm-muội giấu-diếm hộ ta, vậy nên mới sai người vực ta lên ngự liễn mà đưa về. Lại sợ có người mở mền ra xem, đến nỗi bại lộ chăng, vậy nên mới sai trực-điện-quan cầm đại-đao đi hộ-tống. Nếu thánh-thượng không thiên-vị một chút thì khi nào ta được an nhiên mà về. Nghĩ giận thay cho *Hoàng phủ-thiếu-hoa*, việc gì cũng không chịu cùng ta thương-nghị, cứ nhất-khái làm liều. Ta biết thế này thì năm xưa chẳng công đâu mà đề-bạt cho chàng làm chi, để đến nỗi ngày nay dường hổ dở hoạn. Bây giờ việc đã bại lộ, bảo ta làm ra thế nào!

Nguyên *Lệ minh-đường* xưa nay làm việc gì cũng rất cẩn-thận, hay lo trước tính sau, cho nên lao tâm khổ-tứ dần dần thành ra huyết bệnh. nay lại nhân cơn tức giận không thể nhịn được, mới thổ ra mấy cục máu tươi, rồi gục đầu xuống đấy. Nàng *Tố-hoa* kinh-sợ, vội-vàng ẵm vào trong lòng. Một tay giữ chặt, còn một tay thì vuốt ngực cho *Lệ-minh-đường*. Hồi lâu, mới đặt *Lệ-minh-đường* nằm lên trên giường như cũ.

Nàng *Tố-hoa* chậm lửa soi, thấy có máu tươi, giật mình kinh sợ, liền trèo lên giường, ôm lấy *Lệ-minh-đường* mà hỏi rằng:

— Chẳng hay có sao mà tiểu-thư lại phát bệnh như thế này?

Lệ-minh-đường cố gượng mà đáp rằng

— Em nay tâm-thần bất định, chị nên mau mau gọi nữ-tỳ đem sâm-thang vào, để em uống cho định-thần và chỉ-huyết.

Nàng *Tố-hoa* ở trên giường bước xuống, mở cửa gọi nữ-tỳ đem sâm-thang vào. Nữ tỳ lập-tức đưa đến, nàng *Tố hoa* đứng đón lấy, và đóng chặt cửa phòng lại, rồi đưa cho *Lệ-minh-đường* uống, bấy giờ mới hơi định-thần.

Nàng *Tố-hoa* cầm chổi quét những vết máu ở dưới đất và hỏi *Lệ-minh-đường* rằng:

— Tiểu-thư kinh-hãi như thế này, chắc là, chân tích bại-lộ rồi chăng. Hai mẹ con tôi chịu ơn tiểu-thư nhiều lắm, nay thấy tiểu-thư thổ huyết, thật khiến cho tôi nát ruột bào gan, sao tiểu-thư lại không nói thực cho tôi biết

Nàng *Tố-hoa* vừa nói vừa lấy cái khăn mặt ướt chùi miệng cho *Lệ-minh-đường*, *Lệ-minh-đường* cười mà bảo rằng:

— Chị cứ yên lòng, dẫu có bại-lộ, cũng không hề chi cả.

Nàng *Tố-hoa* trong lòng vẫn còn áy-náy. *Lệ minh-đường* nói:

— Đêm đã khuya rồi, xin cùng yên nghỉ.

Nàng *Tố-hoa* nói:

— Thánh thượng có giáng chỉ cho tiểu-thư được tĩnh-dưỡng trong 3 ngày, rồi mới phải lên triều.

Lệ-minh-đường nghĩ thầm: thánh-thượng ân cần với ta như thế, cũng uổng công mà thôi, khi nào ta lại chịu thất tiết! Một đôi vợ chồng giả ấy bấy giờ lại cởi áo lên giường cùng nằm. *Lệ-minh-đường* dẫu đi nằm, nhưng không thể nhắm mắt mà ngủ cho được. Lại nghĩ thầm: thánh-thượng giấu-diếm cho ta như thế nhưng sau khi 3 ngày mà ta tiến triều thì bảo ta nói ra làm sao. Càng nghĩ bao nhiêu, càng căm tức thay cho *Hoàng phủ thiếu-hoa!*

Lại nói chuyện nhà *Hoàng-phủ* thấy *Lệ-minh-đường* say rượu đưa về, mà *Trưởng-hoa* hoàng-hậu không thấy tin tức chi cả cho nên lại ngờ là nằm-ở. Lại nghĩ thầm: không biết có sao thánh thượng lại kính-trọng quá như thế, hay là có lòng tư-khúc gì chăng. Đành rằng đợi một vài hôm, xem ra thế nào, rồi sẽ thương-nghị.

Lại nói chuyện vua *Thành-tôn* ngồi ở *Hưng-khánh-cung*, chỉ sợ Phiên-tửu dữ quá, xảy có sự gì chăng, mới sai bốn viên thái-y đến để bắt mạch cho *Lệ-minh-đường*. Bốn viên thái-y về tâu là *Lệ-minh đường* đã tỉnh rồi, bấy giờ vua *Thành-tôn* mới yên lòng.

Vua *Thành-tôn* nghĩ thầm: khi *Lệ* thừa-tướng tỉnh rượu rồi, thấy mất đôi giầy theo chắc phải giật mình kinh sợ, nhưng biết đâu rằng trẫm đã vì ai giấu diếm kỹ càng. Nếu đã biết trẫm tử tế như thế, tất cũng sinh lòng cảm kích, huống-chi giầy theo lại ở tay trẫm thì trẫm bảo gì mà chẳng phải nghe. Trẫm sẽ được một người hiền-phi để giúp việc nội-trợ, còn *Mạnh-lệ-quân* giả ở Vân nam kia thì trẫm cứ ép gả cho *Hoàng-phủ thiếu-hoa*, thế là trọn cả đôi đường.

Vua *Thành-tôn* lại nghĩ thầm: *Lệ* thừa-tướng là người tiết liệt lạ thường, khi nào lại chịu theo trẫm! Nghĩ quanh nghĩ quẩn, thành ra suốt đêm không nhắm mắt. Sáng hôm sau cũng không ra ngự triều, lại ra thiên-điện ngồi phê án. Trong lòng chỉ vẩn-vơ nghĩ *Lệ* thừa tướng chẳng những không phê án được, mà cả đến ăn uống cũng chẳng thiết gì, thật là suốt ngày không một giọt gì vào miệng.

Vua *Thành-tôn* đã toan sai *Quyền-xương* đến nói với *Lệ-minh-đường*, lại sợ *Quyền-xương* không nói hết được tâm-sự. Đang một mình nghĩ ngợi thì bỗng thấy có cơn dông, trời trút mưa to, lại nghĩ thầm rằng chi bằng tự mình giả dạng làm nội-giám mà đến thời có lẽ nói hết được tình ý của mình, lại không đến nỗi tiết lộ, há chẳng hay hơn ru!

Chủ ý đã định, mới gọi *Quyền-xương* mà bảo rằng:

— Trẫm muốn đi thăm *Lệ* thừa-tướng, nhưng sợ trăm quan biết, có nhiều điều bất tiện, nhà-ngươi lấy mũ áo nội-giám và mũ áo đi mưa ra đây cho trẫm, để trẫm giả-dạng làm một tên nội-giám, mới có thể giữ kín được. Nhà-ngươi dắt ra đây cho trẫm một con ngựa nữa.

(Còn nữa)

Le Gérant: NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Luan